

Intervenció del conseller Joaquim Llena a Fòrum Europa. Tribuna Catalunya

**“Nous temps, més agricultura.
L'agroalimentació, un sector
estratègic per Catalunya”**

“Voldria agrair a Fòrum Europa- Tribuna Catalunya l’oportunitat que em brinda per segon any consecutiu, de parlar-los d’un sector tan desconegut a la nostra societat com necessari i important per a la nostra economia.

I de manera molt especial, voldria **agrair a l’Adriana** Casademont que hagi volgut presentar-me, sobretot per la manera tan generosa com ho ha fet. Gràcies Adriana. Tots vostès la coneixen, és una dona treballadora, lluitadora i tenaç, que ha estat capaç de consolidar l’empresa familiar i convertir-la en un del millors exponents de la nostra indústria agroalimentària.

És un exemple d’emprenedora incansable, sempre a la recerca de nous horitzons, innovadora per vocació i convenciment, i sobretot, cosa que li agraeixo profundament, sempre disposada a donar-te un cop de mà. No és casualitat que sigui una de les dones més joves que ha estat distingida amb la Creu de Sant Jordi (2009).

***

Ara fa un any els vaig parlar del sector agroalimentari, de la seva potència, de les seves particularitats i del seu comportament davant la crisi. Els vaig dir, entre altres coses, que som el principal sector de la nostra economia i el clúster agroalimentari més important d’Europa.

Avui he vingut a parlar de futur. A plantejar-los un **horitzó** per al que fa temps que estem treballant, i a on l’optimisme sí té cabuda. A

parlar d'un nou escenari, important per al sector i per al conjunt del nostre país, perquè és una de les activitats econòmiques que **més oportunitats** ens pot oferir per **sortir de la crisi**. Quan parlo de sector estic parlant de tots i cadascun dels operadors de la cadena, que van des del productor fins al consumidor i l'Administració.

Els nostres agricultors estan passant per un dels moments més crítics de la història recent. Hem posat en marxa un **Pla de Xoc** que serà aprovat pel Govern la propera setmana i que gaudeix del suport dels nostres productors. El proper abril, tindrà lloc al Parlament de Catalunya un **debat monogràfic** per abordar de forma integral la situació del món agrari català i traçar un camí que ens dugui al futur.

No m'estendré en això. Avui he vingut a intentar explicar-los el perquè l'agricultura torna a d'actualitat, **recuperant el paper estratègic** que molts, no fa massa anys, creien havia perdut.

Permetin-me començar, exposant quatre visions diferents sobre el futur de l'agricultura:

Howard Davies, l'actual director de la London School of Economics and Political Science, en un article en el que reflexionava sobre com afectaria la crisi a Espanya i quines possibles sortides trobaríem, ens deia: *“La crisi afectarà tant a Espanya que la seva solució passa per tornar a ser un país agrícola”*.

FAO. L'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació, en les conclusions de la reunió d'experts agroalimentaris a Roma, el juny de 2009, afirmava: *“La producció agrícola mundial haurà de doblar-se durant la primera meitat del segle XXI per alimentar a 2.300 milions de persones addicionals. Es necessitaran més de 120.000.000 de noves hectàrees de cultius.” Això és una superfície gairebé equivalent a Espanya, Portugal, Itàlia i França juntes..*

Gustavo Duch, editor de la revista Sobirania Alimentària, declarava recentment en una entrevista : *“Europa somiava amb un territori sense pagesia. Que el menjar arribaria de fora sense embrutar-nos les mans. Els somni ja és un malson.”*

Paul Kennedy, professor d'història i director d'Estudis de Seguretat Internacional a la Universitat de Yale, afirmava en un article : *“L'agricultura esdevindrà un factor estratègic. En les properes dècades tots els països del món valoraran cada cop més les matèries primeres com elements essencials.”*

Aquests quatre autors ens parlen amb **adjectius i èmfasis diferents**, de l'agricultura i l'alimentació en el món actual i futur:

El director de la London School of Economics , **Howard Davies**, tot i que parla amb cert menyspreu de l'economia espanyola i de l'agricultura, ens apunta que el sector és per nosaltres la única sortida de la crisi.

La FAO, fa referència a l'agricultura i a l'alimentació des d'una òptica social, i si volen moral, i ens diu que en el futur immediat de la humanitat és imprescindible més agricultura, tant com duplicar la producció actual d'aliments en els pròxims 30 anys.

Gustavo Duch ens parla dels perjudicis que durant massa temps ha tingut el primer món per tot allò que fa referència al camp i a l'agricultura. Els recordo que no fa ni dos anys alguns intel·lectuals d'avantguarda del nostre país, deien que el que calia fer era **anar a buscar els aliments a fora** i no malgastar els nostres recursos hídrics en produir-los. Aquest autor ens introdueix un concepte que creiem ja oblidat: "**autoabastiment**". Res menys lluny de la realitat. Una de les principals preocupacions de molts països és arribar a tenir un nivell d'autoabastiment alt. Per exemple, la obsessió de **Rússia** és arribar a **cobrir un 80%** de les seves necessitats. El mateix passa amb Xina, i no cal que els recordi que els **Estats Units** encara són **el graner del món**.

I finalment, **Paul Kennedy** ens parla de racionalitat, de la importància de les anomenades *commodities*, i d'una estratègia econòmica irrenunciable per als països del primer món.

Tots ells coincideixen en què **el futur**, i especialment el nostre futur, passa necessàriament per **més agricultura**. Hi ha moltes evidències que recolzen la necessitat de produir més aliments, i no només per qüestions socials, filosòfiques o morals, sinó per

qüestions econòmiques i d'oportunitat de generar riquesa i ocupació. Veiem-ne algunes:

1ª evidència-. El **primer sector** de l'economia francesa amb una facturació de 165.000M€/any és l'agroalimentari. El primer sector de l'economia espanyola amb una facturació de més de 90.000M€/any és l'agroalimentari. I el primer sector de l'economia catalana amb una facturació de més de 18.000 M€/any és l'agroalimentari.

2ª evidència-. Catalunya és el **cluster** agroalimentari més important d'Europa, així ho evidencien els estudis de l'Observatori de Clusters de l'escola econòmica d'Estocolm. L'Observatori conclou que som el territori europeu amb **més capacitat per generar activitat econòmica i ocupació** al voltant del sector agroalimentari. Un sector que a més, comparat amb la resta de països europeus i del món, està també al capdavant tant en productivitat com en competitivitat.

3ª evidència -. Més enllà de les alertes de la FAO, el cert és que la població en el món continua creixent. Les dades de Nacions Unides indiquen que en el període 1998-2008, la **població** dels països en vies de desenvolupament va créixer en 710 milions de persones, i que la previsió fins al 2018 és de 750 milions de persones més.

En el darrers deu anys, 950 milions de persones han sobrepassat el **límit de poder adquisitiu** per tal d'accedir a la compra d'aliments industrialitzats (el límit s'estableix en 2.500 dòlars per càpita/any.

Preus equivalents). A partir d'uns ingressos de 14.000 dòlars per càpita, és possible l'accés a productes més elaborats i amb valor afegit. En aquesta darrera dècada, 230 milions de persones han creuat aquest llindar.

El Banc Mundial preveu pels propers deu anys, la incorporació de 1.040 milions de persones al mercat bàsic dels aliments, i d'uns 370 milions al mercat de valor afegit. Dit d'una altra manera: serem més i els que som menjarem més i millor.

4ta evidència-. Podria semblar que parlem de previsions i d'estadística, però el cert es que **la demanda mundial d'aliments** s'incrementa un **15%** cada any. Fins i tot el consum de vi, que a casa nostra està baixant, creix anualment un deu per cent. **Repeteixo:** el consum de fruita, carn, vi etc, creix cada any un 15%. **S'imaginem que a qualsevol sector de la nostra economia els hi asseguressin que la demanda se'ls incrementarà cada any en aquest percentatge?**

5ª evidència-. Tots vostès recorden la **crisi de matèries primeres** de l'any 2007 i les conseqüències tan dures pel sector ramader i pels consumidors.

Alguns ho atribuïren als **biocarburants**. Altres ho atribuïren a la simple **especulació**. Segurament va ser **multifactorial**. Però el que queda clar és que els **stocks** de matèries primeres eren inexistents, **els més baixos dels últims 30 anys**.

La realitat és que això **avui** no ha canviat, estem en una **situació idèntica**, és més, en alguns casos, hi ha produccions que no arriben a cobrir els increments anuals de la demanda. Una mala collita en alguns països productors, o la previsible pujada del petroli amb l'efecte reclam sobre el cereal, poden tornar a desencadenar una situació similar. Per tant, és evident que ens cal incrementar la producció i tornar a tenir algun tipus de reserva, i això no es podrà aconseguir sinó s'activen mecanismes supraestatals que fins i tot, vagin més enllà de la UE.

A part d'aquestes evidències econòmiques, deixeu-me fer un apunt sobre el paper clau de **l'agricultura** com a **garant del nostre territori**, del nostre paisatge, de la seva **biodiversitat** i de les **oportunitats** que ens ofereix en la mitigació de l'efecte hivernacle. Catalunya té una superfície de 3.3 milions hectàrees; en 300.000 s'hi concentra la major part de l'activitat (ciutats, infraestructures, polígons, etc,...), i la resta, entre boscos i superfície agrària, que representa el 90% del territori, és gestionat pels nostres propietaris agrícoles i forestals. Garantir el paisatge i la biodiversitat és un argument més que suficient, per mantenir l'agricultura en determinats indrets com els secans, les zones humides o els prats de muntanya.

I té, com acabo de dir, un important paper en la mitigació de l'efecte hivernacle: una hectàrea de regadiu pot fixar 30 tones de monòxid

de carboni, quantitat idèntica a la d'una hectàrea de bosc amazònic en plena producció.

Crec que els arguments exposats, són algunes de les raons per les que estic segur que entrem en un període en el que serem més conscients del paper rellevant que té l'agricultura. **Precisament això és el que avui voldria que els quedés molt clar.**

Que **som el primer sector** de la nostra economia i el que més oportunitats ens pot oferir **per sortir de la crisi**, més que el químic o l'automobilístic. Però també vull insistir que el nostre sector agroalimentari, des del productor fins al transformador, **necessita més atenció**, tant per part de la nostra ciutadania, com dels sectors econòmics, dels governs i els mitjans de comunicació. I quan dic atenció vull dir, més **reconeixement, valoració i dedicació**.

Cal un marc d'estabilitat per tal que puguin acabar de resoldre alguns problemes estructurals. El sector productor s'ha d'estructurar més en interprofessionals fortes, en models més eficients, concentrant la oferta..., i la indústria agroalimentària ha d'agafar consciència de lobby i ha de liderar els nostres sectors industrials.

Cal que el sector faci un esforç per posar-se en valor, tot i que **les circumstàncies no han estat fàcils**, ja que han tingut prou feina en centrar-se en millorar els processos de producció i transformació, i en adaptar-se a les múltiples exigències normatives relacionades amb el medi ambient i la seguretat alimentària.

És evident que hi ha futur, que és un sector amb enormes oportunitats, com ens **ho demostra el creixement anual** de la demanda d'aliments que els mencionava abans, però també que hi ha disfuncions que entre tots hem de corregir, i **reptes** importants a entomar:

I.- El primer i el repte més important, és ajustar la relació entre les diferents parts de la cadena de valor:

La situació dels nostres productors, que han de vendre per sota el preu de cost, és insostenible.

Es veuen sotmesos al que s'ha anomenat **la doble pressió inversa de la cadena alimentària**: hi ha una corrent que neix a la gran distribució i que pressiona a la baixa els preus dels aliments, i un altra corrent, amb origen a la indústries proveïdores, que pressiona els costos agraris a l'alça (el CI: energia, fertilitzants, alimentació animal...).

Tot plegat ens porta a una situació insostenible per al nostre sector productor. Una situació que venim repetint des de fa temps i que fins i tot el President de la República francesa, **Nicolas Sarkozy**, ha recollit recentment en un discurs:

"...la crisi posa de manifest una manca de regulació europea i mundial a la que hem de respondre amb urgència. Posa també de

manifest errors nacionals reals en la distribució del valor en els nostres sectors agrícoles. Entre el setembre de 2008 i setembre de 2009, l'índex de preus a la producció de productes agrícoles es va contreure un 20%. En el mateix període, l'índex de preus al consum de productes alimentaris va baixar un 1%. Mai hi havia hagut una diferència tal. És inacceptable!. Aquesta diferència posa de manifest una distribució desigual del valor afegir en els sectors i posa en perill la nostra producció alimentària..."

Aquest problema afecta a Catalunya, a Espanya, a Europa, a tot el món, i a tots els esglaons de la cadena alimentària, deixant-nos un sector bastant desorientat:

Els nostres **productors** han fet en els darrers 10 anys, un veritable esforç per posar-se al dia, per ser més competitius, per produir allò que el mercat els demana; però en aquest moments estan atordits, endeutats i cansats de fer esforços, de lluitar contra les inclemències meteorològiques, les crisis sanitàries o contra les incerteses dels preus.

La nostra **indústria agroalimentària** està patint també la pressió en els preus, la por a una davallada en el consum i l'amenaça de les marques blanques.

Tenim una **gran distribució, necessària** però que concentra massa poder de decisió, i que immersa en **fortes dinàmiques de**

competència pot carregar-se tant el sistema productor, com l'agroindústria i la petita i mitjana distribució.

Ja els he explicat en unes quantes ocasions que això **no es pot arreglar amb una llei de marges**, perquè atempta contra el lliure mercat. Però també és veritat que no podem deixar que això continuï així.

Què estem fent?

En primer lloc convèncer als **organismes de la competència** en el marc del a UE, que els **productes del camp**, per la seva consideració d'essencials i per les seves característiques de peribles, sotmesos a la variabilitat de les collites i a les inclemències del temps, han de tenir un **tractament diferenciat**.

I no es tracta de fixar els marges que pot guanyar un pagès produint un producte, o una indústria transformant-lo. Es tracta d'evitar precisament aquests abusos al llarg de la cadena de valor. Com es fa?

Junts hem de ser capaços d'utilitzar tots els mecanismes per **donar transparència a la cadena** de valor, fixar els costos de producció i que, per sota d'aquest preu, no es pugui vendre.

No podem fer una llei de marges, però sí que hem de buscar mecanismes legals per lluitar contra aquests abusos; aconseguir

que tota la cadena de valor sigui un conjunt d'operadors que interactuïn entre sí; que la indústria i la distribució aprenguin a tractar amb cura als nostres productors, i que aquests últims aprenguin a dialogar de manera permanent amb la resta d'operadors.

En el marc de la **Unió Europea, tothom comparteix aquesta mateixa inquietud**. Tots els ministres de la UE coincideixen en què l'actual funcionament del mercat no acaba de ser just. És un debat viu, que estic vivint en primera persona com a representant de les Comunitats Autònomes al Consell de Ministres d'Agricultura i Pesca de la UE.

Tothom comparteix què cal donar transparència a la cadena de valor, i que el consumidor conegui com es generen els preus des de l'origen fins al final del procés. En aquest sentit, **a casa nostra anem per endavant. Hem creat l'Observatori de Preus i la Comissió de Bones Pràctiques Comercials**, que d'entrada han aconseguit fer seure en una mateixa taula a tots els operadors de la cadena, des del productor al consumidor.

Sóc conscient que això no ho resol tot, però permet establir relacions bilaterals entre uns i altres, entre organitzacions agràries i distribució, entre organitzacions agràries i indústria, cosa que no havia passat mai fins ara.

Aquest marc de cooperació és l'únic que pot ajudar a què tothom pugui guanyar-se la vida. La **gran distribució** ha d'entendre que

---

necessita tant a **productors** com a la indústria de transformació, i que no pot posar en perill la seva viabilitat. El **mateix** dic per la **indústria** a l'hora de relacionar-se amb els productors. Crec que de no trobar aquest camí de concertació, la pressió que es generarà serà gran tant per part dels diferents esglaons de la cadena com per part de les administracions i dels consumidors. S'imaginem que pot passar a una societat tan mediatitzada com la nostra, si comencen a aparèixer ja sigui a Internet o a d'altres indrets, llistes d'operadors justos o injustos? Quin impacte tindria?

II. El segon gran repte és com abordem la PAC més enllà del 2013:

Després de gairebé 40 anys d'existència, encara avui els nostres ciutadans no entenen perquè tenim una Política Agrària Comunitària. No s'ha sabut explicar el principal motiu pel qual es va articular, quan sempre ha tingut i té una raó de ser evident.

Els seus objectius inicialment eren: incrementar la productivitat de l'agricultura, garantir un nivell de vida equitatiu a la població rural, garantir la seguretat alimentària i assegurar als consumidors uns preus raonables i estables. El destinatari final d'aquesta política no era cap altre que el consumidor.

Per tant, la pregunta que avui dia es fa molta gent sobre si **té sentit una política agrària comunitària** més enllà del 2013, té una resposta ràpida i contundent: **Sí**. Tot i que aquest no és el fòrum

idoni per entrar al detall sobre com ha de ser la nova PAC, sí que els diré que ara la necessitem com mai. La necessitem per afrontar els següents reptes:

1. **Garantir la producció** suficient d'aliments sans i de qualitat. Si bé les nostres produccions han d'estar orientades al mercat, necessitem **instruments de regulació** i gestió dels mateixos. Hem de poder fer front a la volatilitat dels nostres mercats i a la inestabilitat de les collites. Ens cal una política conjunta que contempli **mecanismes de seguretat**.
2. Una PAC que ajudi a la **reciprocitat del comerç** internacional. Obertura sí, però compensant el sobrecost de les nostres exigències de seguretat alimentària i ambiental als nostres agricultors. I evidentment exigint als productors de països tercers que facin el mateix que hem de fer nosaltres.
3. Una PAC orientada a **produir de manera sostenible**, que adapti l'activitat agrícola al canvi climàtic i aprofiti el potencial que té l'agricultura per contrarestar l'efecte hivernacle.

En definitiva, davant l'escenari que els he descrit, en el que l'agricultura cada cop juga i jugarà un paper més estratègic, és evident que necessitem més que mai una política agrària conjunta, que fins i tot vagi més enllà de la UE, i permeti activar mecanismes

supraestats ja sigui amb la *Farm Bill* nord-americana o amb alguns països emergents.

III. El tercer gran repte és mantenir la competitivitat:

Els he dit que tenim un sector amb una bona productivitat i una alta competitivitat, i que cal fer un esforç per mantenir aquest nivell. Les claus per aconseguir-ho són: recerca i innovació; cura del nostre capital humà; internacionalització i dotar al sector del conjunt d'infraestructures necessàries per a ser més eficients.

L'escenari actual on ens movem és un **món divers i canviant**. En els últims anys, hem vist fenòmens que han anant **modulant la demanda** d'aliments: fets com la **immigració**, la **globalització** que ha homogeneïtzat el consum en diferents parts del món, el creixent **interès del consumidor per la salut** a través de l'alimentació, la posada en valor de dietes equilibrades com la dieta mediterrània o de la nostra gastronomia... ens ofereixen un ventall de noves oportunitats si sabem adaptar els nostres processos productius a aquestes noves demandes.

Aquestes oportunitats requereixen de nous instruments que permetin innovar a les nostres empreses agràries i alimentàries, per poder adaptar-se a les noves exigències dels mercats i dels consumidors. Innovar no vol dir una altra cosa que anticipar les noves demandes o necessitats.

És imprescindible una aposta sostinguda, gradual i intel·ligent per la **recerca i la innovació**. Massa cops quan parlem d'innovació només pensem en les noves tecnologies, l'iPod, l'iPhone, l'iPad... quan també són innovació els dispensadors de fruita pelada i tallada, les bosses d'escarola a punt de menjar, el nespresso o les màquines expenedores de llet fresca... I quan parlo **d'intel·ligent**, em refereixo a estratègies de **concertació** amb el sector privat, el sector públic i m'atreviria a dir que amb el sector financer.

El camí està traçat. Tenim instruments potents, en els que l'Administració hi juga un paper molt important però complementant a l'iniciativa privada, tenim un pla i tenim projectes.

Un dels principals és **l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària**, un institut de referència a nivell estatal i internacional, present a més de 27 municipis de Catalunya, capaç de signar convenis amb universitats de cinc continents, d'endegar en tres anys més de 700 actuacions entre projectes i convenis amb el sector privat, i impulsar i col·laborar amb centres tecnològics tan innovadors com el CREDA (Centre de Recerca en Economia i Desenvolupament Agroalimentari) o el CRESA (Centre de Recerca en Sanitat Animal).

Comptem també amb la implicació de les administracions locals en el marc de **l'Anella Agroalimentària**. Una aliança de tres centres tecnològics agroalimentaris especialitzats en biotecnologia on conflueixen les empreses, les universitats i les administracions: el

Centre Tecnològic de Noves Tecnologies i Processos d'Alimentació (CENTA), a Girona; el Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari de Gardeny, a Lleida, i el Centre Tecnològic de la Nutrició i la Salut, a Reus.

Tenim també un nou **Pla de Recerca i Innovació 2010-2013**, un pla de país dotat amb més de 5.000M€, que pròximament aprovarà el Govern i que fixa com a reptes clau l'alimentació, l'energia, l'aigua i l'equilibri territorial. I tenim projectes tan engrescadors com el **Campus d'excel·lència**, liderat per la UdL, i en el que participarien la major part d'universitats catalanes amb *expertise* amb el món agroalimentari (UdL, UAB, UdG, UB, URV, UPC, UVic), al que s'afegiria l'IRTA, i que esdevindria el primer campus d'excel·lència agroalimentari a Catalunya i el segon d'Espanya.

Un segon element clau per a la competitivitat del nostre sector és el **nostre capital humà**. Més que mai cal tenir cura d'aquest capital, el nostre principal actiu, fomentant-ne la seva formació i reconeixent i valorant la seva experiència. Cal millorar els processos de formació i informació del nostre sector. Com ho estem fent.

Respecte al tercer element, la **internacionalització**, no m'hi estendré. Tots tenim clar que el mercat està en el món i que no hem de baixar la guàrdia. A l'igual que la innovació, hem de buscar les sinèrgies entre Administració i la iniciativa privada.

Internacionalització sí, però mercats interiors també. Tenim un llarg recorregut per adaptar la nostra oferta a les noves demandes existents: xarxes de proximitat, xarxes d'excel·lència, aliments de Km 0, aliments funcionals, ecològics, amb denominació d'origen...

I finalment des de l'Administració, hem de fer el possible per dotar al sector d'un seguit d'infraestructures irrenunciables com són els **regadius**, mai s'havia fet tant en aquest sentit com ara, o les **infraestructures** per a la **recerca i la innovació**, com el Centre de noves tecnologia agroalimentàries a Girona, el Centre de la fruita a Lleida o el Centre d'aqüicultura i la fàbrica de pinsos experimentals a Tarragona.

Competitivitat i eficiència són gairebé sinònims. Quan critiquem a la gran distribució, d'alguna manera els estem reconeixent l'eficiència. S'han fet grans, s'han organitzat i són molt eficients. Tenim un llarg camí per millorar. Concentrar l'oferta, concentrar producte, compartir gestió, augmentar la dimensió de les cooperatives, aconseguir interprofessionals més potents, ...tot plegat ens ajudarà a estructurar una part de la cadena que permetrà tractar, sinó d'igual a igual, sí en millors condicions als seus membres. A això és al que estem dedicats i compromesos.

Cloenda

Probablement avui estic nedant contra corrent. Els estic parlant del sector més vell de la nostra economia i els estic dient que és dels

que té més futur. Portem dos anys escoltant a grans gurus i intel·lectuals dient-nos que hem de canviar de model productiu. Canviar de manera radical el sistema productiu, com si fos igual de fàcil que canviar de mitjans.

Quan sento això, em sembla que estem menystenint el que som i el que hem fet. El molt que heu fet els que esteu aquí. Vosaltres sou la prova del nou de què tot no s'ha fet malament. El nostre teixit empresarial avui és el millor de la nostra història, amb empreses situades entre les més capaces del món.

L'altra proclama dels darrers temps són les grans reformes estructurals: laborals, fiscals, judicials, del sistema de pensions...és veritat que són necessàries, algunes d'elles fins i tot imprescindibles, però hem de ser realistes, són possibles avui?

Res com les paraules del catedràtic Antón Costas, per expressar el que penso: *"l'economia del desenvolupament ens diu que el camí de canvi ja no és tant el de les grans reformes proposades per gurus benevolents i imposades des de dalt, com el d'un lideratge capaç de promoure la imaginació pel canvi, capaç de persuadir i de coordinar les motivacions de tots els actors.... S'imaginem el que hagués ocorregut a la SEAT de Barcelona, si s'haguessin imposat des de fora les regles de flexibilitat i moderació salarial lliurement negociades i acceptades pels treballadors? Aquest és el camí."* Crec que aquestes paraules resumeixen la realitat del que està passant.

Després d'aquesta crisi res serà igual. Però estic convençut que l'evolució de l'economia és similar a l'evolució de les espècies. Els grans canvis col·lectius són un cúmul de petits canvis individuals, graduals, evolutius,... això és l'essència del **darwinisme**.

El meu compromís com a conseller i la meva obligació, és dibuixar un escenari de futur, veure entre les opcions del temps una escletxa d'oportunitat, i aconseguir que tots els operadors de la cadena tracem junts el camí a seguir. Hem de decidir quins instruments hem d'utilitzar, i tot i que els pots sembla una mica idíl·lic, hi ha un camí i és aquest ”.

18 de març de 2010